

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА КОРЕКЦІЯ ГЕНДЕРНИХ СТОСУНКІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Пересичанська Л. М.

Наук. керівн.: **Клімчук В. А.**

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

Актуальність. Складні соціально-політичні події, що відбуваються в Україні призвели до появи близько півтора мільйона вимушених переселенців з Автономної Республіки Крим, Донецької та Луганської областей, яких називають внутрішньо переміщеними особами. Серед них чимало дітей молодшого шкільного віку.

У межах даного наукового дослідження ми виділяємо молодший шкільний вік, який збігається з надважливим етапом соціалізації дитини на рівні школи. Саме зі вступом дитини до школи стає можливим і цілеспрямований педагогічний вплив на її гендерну свідомість, яка в подальшому може бути обтяжена впливом статево-рольових стереотипів. Соціально-педагогічна корекція гендерних стосунків в молодшому шкільному віці в умовах посилення внутрішньої міграції в Україні є необхідною, бо саме даному віці закладаються перші установки, ціннісні орієнтації, формуються зміст і структура мотиваційної сфери, статевої самосвідомості, ціннісне ставлення до сім'ї, що впливають на все подальше життя дитини.[4; с.46]

Проблема гармонізації взаємин статей на сьогодні є надзвичайно важливою у всьому світі. Це зумовлено кардинальними змінами, що відбуваються в різних сферах сучасного суспільства, що супроводжуються втратою ціннісного ставлення до чоловіка й жінки, все більш частим проявом агресії замість любові, брутальністю й хамством, безсоромністю і розбещеністю в сфері гендерних відносин, яка збільшує дисгармонію у взаєминах статей підростаючого покоління.[1; с.4]

Метою статті є розробка теоретико-методичних питань змісту соціально-педагогічної корекції гендерних стосунків молодших школярів у процесі їх соціалізації.

Методи дослідження: аналіз соціологічної, психологічної, педагогічної, соціально-педагогічної літератури для визначення стану розробленості проблеми; узагальнення тощо.

Результати й обговорення. Важливий внесок у розробку концепції гендерного підходу в педагогіці зробили: О. Вороніна (проблеми розробки теорії та методології гендерних досліджень), І. Кльоцина (шляхи гендерної соціалізації особистості з урахуванням вікових особливостей. Серед наукових доробок вагоме місце посідає дослідження гендерних стосунків молодших школярів їх гендерної культури та виховання (Агеєва В., Богачевська-Хом'як М., Говорун Т., Горошко О., Жерьобкіна І., Кічук Я., Кравець В., Лавриненко Н., Лебединська І., Міщик Л., Смоляр Л., Хрисанова С., Цокур О.), зокрема проблема гендерної освіти й виховання молодших школярів (Булатова Л., Бут Л., Вихор С., Голованова Т., Дем'янчук А., Дороніна Т., Кікінежді О., Кльоцина І., Ковбас Б., Костів В., Луценко О., Мунтян І., Харченко І.).

Проведений аналіз літератури дає підстави стверджувати, що існує необхідність у вивченні питань соціально-педагогічної корекції гендерних стосунків молодших школярів в умовах посилення внутрішньої міграції в Україні.

Соціально-педагогічна корекція – це система соціальних і педагогічних заходів, спрямованих на виправлення (часткове або повне) процесу і результату соціального розвитку та виховання дитини. Вона передбачає доцільне використання побутових і середовищних умов, комплексу навчально-виховних заходів, спрямованих на подолання певних відхилень у дітей, що відбиваються на їх соціальний статус, поведінку і можливості самореалізації в середовищі життєдіяльності[5; с.9].

Гендерні стосунки – це різні форми взаємозв'язку людей як представників певної статі, що виникають у процесі їх спільної життєдіяльності. Гендерні відносини вбудовані в широкий соціальний контекст і виявляються на різних рівнях соціуму, тобто це багаторівневі відносини, що існують на макро-, мезо-та мікрорівнях соціальної

реальності, а також на внутрішньо особистісних рівнях. Іншими словами, гендерні стосунки – це соціально організовані відносини на рівні суспільства, між державою і гендерними групами, відносини між різними гендерними групами, відносини між суб'єктами різної статі, ставлення особистості до самої себе як представника певної гендерної групи [1; с. 85].

Молодший шкільний вік, як відомо, охоплює період життя дитини від 6 – 7 до 10 – 11 років. Основою для його визначення є час навчання дітей у початкових класах. Нижня межа цього вікового періоду (6 – 7 років) пов'язана з переходом до навчання як систематичної та цілеспрямованої діяльності.[6; с.156]

У зв'язку з внутрішньою міграцією молодші школярі стикаються з труднощами в адаптації, міжособистісних та гендерних стосунках. У молодшому шкільному віці гендерні відмінності проявляються в успішності та поведінці. Узагальнені дані свідчать, що хлопчики важче адаптуються до школи, ніж дівчатка. Дівчатка старанніше, краще ставляться до навчання. Хлопці ризикованіші на уроках, вони частіше піднімають руку, не бояться помилитися у відповіді. Дівчатка кращі виконавці, ніж хлопці, їх легше змусити виконувати якесь доручення.

Способом прояву гендерних особливостей дітей і відображенням рівня сформованості їх гендеру є гра. В ній діти через виконання певних ролей засвоюють уявлення про гендерну поведінку. Хлопчики частіше вибирають для гри «силові сюжети» й у зв'язку з цим – відповідні ролі.

Отже, ми бачимо, гендерні стосунки молодших школярів нерідко потребують корекції. Соціально-педагогічна корекція гендерних стосунків молодших школярів повинна здійснюватися під впливом родини, освіти, засобів масової інформації, релігії, мистецтва, правової та державної політики.

Внаслідок здійснення соціально-педагогічної корекції гендерних стосунків молодших школярів реалізується процес формування егалітарної свідомості особистості в системі соціокультурних взаємозв'язків на паритетних засадах, ліквідуються біодетерміністські уявлення про сутність «жіночого» і «чоловічого».

В арсеналі методів і засобів соціально-педагогічної корекції гендерних стосунків учнів молодшого шкільного віку в умовах підвищення внутрішньої міграції в Україні слід надавати особливого значення ігровій діяльності, ситуативним завданням, методам арт-терапії, тренінгу та форум-театру. Це, зі свого боку, допоможе дітям в оволодінні навичками правильних вчинків, розвитку вольових якостей, усвідомлені зусиль щодо виправлення власної поведінки. Все це виявиться у здатності дітей реально оцінювати власні результати й можливості, переваги й недоліки, адекватно сприймати оцінювання інших та підвищити рівень обізнаності з нормами поведінки, їх моральними орієнтирами.

Висновки і перспективи. Теоретичний аналіз сутності, змісту та особливостей соціально-педагогічної корекції гендерних стосунків молодших школярів в умовах посилення внутрішньої міграції в Україні дає змогу зробити висновки, що реалізація змісту соціально-педагогічної корекції гендерних стосунків молодших школярів має зумовлюватися спрямуванням спеціально організованого процесу в напрямі демократизації, гуманізації, гуманітаризації, диференціації та індивідуалізації (ознайомлення внутрішньо переміщених молодших школярів та учнів класу в яких навчаються діти-мігранти з нормами, цінностями та правилами міжстатевого спілкування, вільними від гендерних стереотипів; розкриття соціально-психологічних та психофізіологічних особливостей жіночої та чоловічої статі, особливостей їхньої поведінки). Специфіка гендерної культури сучасного молодшого школяра щодо духовно-морального розвитку особистості полягає у вікових та психофізіологічних особливостях, їхніх взаємовідносинах, можливості активізації самостійної роботи, підвищення їхньої гендерної культури.

Література

1. Говорун Т. В. Гендерна психологія: навчальний посібник / Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 308 с.

2. Кікінежді О. Гендерне виховання змалку / О. Кікінежді // Дошкільне виховання. – 2006. – №2. – С. 3-6.
3. Луценко О. А. Гендерна освіта й педагогіка / О. А. Луценко // Основи теорії гендеру : навчальний посібник. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 476–503.
4. Заверико Н.В. Соціально-педагогічна корекція: розвиток поняття в історичній перспективі / Н.В. Заверико / Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 2 (13). – 64 с.
5. Основи теорії гендеру / сост. В. П. Агеєва, В. В. Близнюк, І.О. Головашенко та ін. – К.: К.І.С., 2004. – 536 с.
6. Методическое пособие по психосоциальной поддержке школьников, родителей, учителей в кризисных ситуациях. – ВСМОО «Христианская ассоциация молодых людей Украины» (УМСА Украины). – К. – 2015. – 38 с.